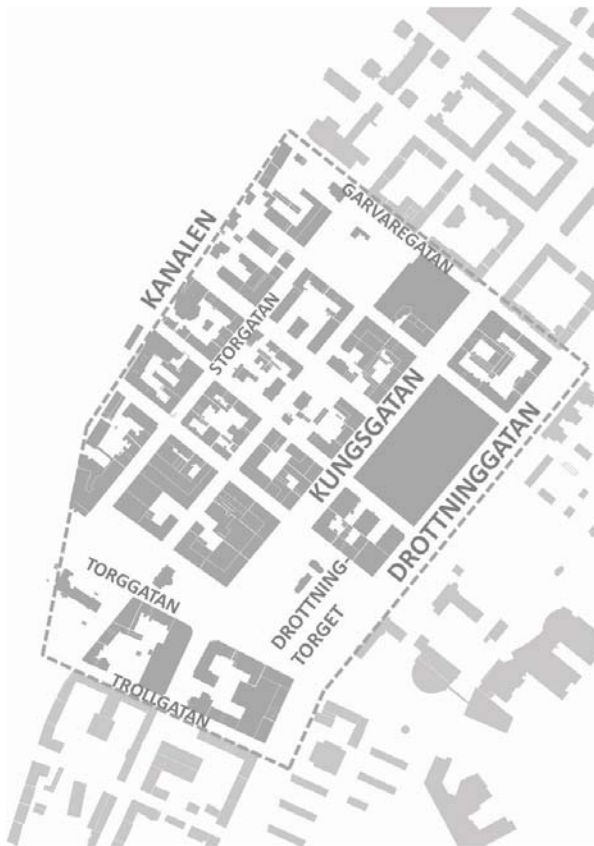

Trollhättans Stad
Stadsbyggnadsförvaltningen

Styrdokument för Centrumplanering

Antagandehandling

Januari 2011

Ändrad oktober 2011

Antagen av Kommunfullmäktige 2011-12-19, § 150

Innehåll

Bakgrund och sammanfattning	3
Ett hållbart centrum	4
<i>Ekologisk hållbarhet</i>	4
<i>Ekonomisk hållbarhet</i>	4
<i>Social hållbarhet</i>	4
Styrning och genomförande	5
<i>Tidplan</i>	5
<i>Ekonomi</i>	5
<i>Genomförande</i>	5
Centrums utveckling och visioner	6
<i>Utvecklingsområden</i>	7
<i>Förstärkta stråk – ökade flöden</i>	7
<i>Entréer</i>	7
Principer och målsättningar	8
<i>Bostäder</i>	8
<i>Offentlig service</i>	8
<i>Det offentliga rummet</i>	8
<i>Drottningtorget</i>	9
<i>Gestaltungsfrågor</i>	9
<i>Trafikfrågor</i>	9
<i>Kungsgatan/Allén</i>	10
<i>Parker/Grönstråk</i>	10
<i>Trafik</i>	10
<i>Kollektivtrafik</i>	10
<i>Parkering</i>	11
<i>Gestaltungsfrågor</i>	11

Bakgrund och sammanfattning

Idag bor det i Trollhättan knappt 55 000 personer och Trollhättans Stad har ett uttalat mål om att kommunen år 2030 ska ha 70 000 invånare. För att detta ska bli verklighet behövs en ökad inflyttningsfrekvens. Här kan ett attraktivt centrum spela en viktig roll.

Arbetet för en trivsamt, tillgänglig och trygg offentlig miljö skall för stadskärnans del präglas av liv och rörelse. Blandningen av butiker, boende, kontor, hantverk, kultur och nöjesliv gör stadskärnan unik med sina aktiviteter dag som kväll. Dess ställning som regionalt centrum skall stärkas och utvecklas parallellt med handelscentrat Överby till bådas och kommunens nytta. (Utdrag ur MRP 2008-2010, Budget 2009).

Ett centrum, i traditionell bemärkelse, innebär för många stadsinvånare något speciellt som de inte kan hitta någon annanstans i stadsregionen. Det är ett traditionellt centrums unika karaktär som gör det attraktivt. Centrums speciella egenskaper gör också att det ofta är mindre känsligt för avstånd. Dess attraktivitet gör att folk kommer dit trots dess ibland, relativt sett, sämre tillgänglighet. Ett utmärkande drag för många centrum är diversiteten, att de inte utgör homogena områden. Inom ett centrum ryms vanligen flera olika delområden med varierande historia, uppbyggnad, funktion och målgrupper. Blandningen, komplexiteten och specialiseringen räknas ofta till traditionella centrums stora fördelar, liksom kontinuiteten och dess historiska egenskaper. Attraktiviteten ligger i den speciella miljön, i centrums atmosfär.

Problemet med centrum idag, sett ur både handlarnas, fastighetsägarnas och Trollhättans Stads perspektiv är att det rör sig för lite människor i centrum. Detta skapar problem då handlarna har för få kunder, folklivet på gatan blir ringa och att centrum överlag uppfattas som en inte speciellt attraktiv vistelsemiljö. Ett centrum fullt med folk är också ett tryggare centrum. Tomma gator ger en känsla av otrygghet, men att vara omgiven av andra människor skapar en känsla av trygghet.

Nollalternativet är det framtidsscenario som anses rimligt utifrån dagens trender och prognoser. Då centrum under en lång tid har tappat både affärer och verksamheter till andra etableringsområden kan man anta att detta kommer fortsätta. Om inget görs för att rusta upp centrum och öka dess attraktionskraft finns det risk för att centrum-handeln utarmas än mer och att funktionen som mötesplats försvinner då invånarna väljer att ta sig till alternativa platser för att uträtta ärenden och få önskad service.

Det övergripande syftet med centrumplaneringen är att vi vill att folk skall komma till centrum, trivas i centrum samt uppleva trygghet i centrum.

Sammanfattningsvis pekar förslaget till styrdokument ut ett antal prioriterade utvecklingsområden i centrum som kan fungera som målpunkter mellan olika stråk; kv. Minerva, kv. Diana, kv. Oden, Folkets hus, kanalstranden samt Drottningtorget. Dessutom redovisas ett antal principer och målsättningar för hur Trollhättans stad skall arbeta med olika delfrågor i centrum, ex. trafikfrågor och stadens offentliga rum.

Utöver de gemensamma åtgärderna är det av stor vikt att det kommersiella uttrycket i berörda fastigheter förstärks och vitaliseras.

Ett hållbart centrum

Ekologisk hållbarhet

Centrum är nära

- Tydliga gångstråk prioriteras i centrum
- Centrum inom gångavstånd för mer än 10 000 Trollhättebor
- Parkmiljöerna har hög prioritet och ekologisk skötsel
- God kollektivtrafik, kommunikationer till centrum skall vara lätt tillgängliga

Ekonomisk hållbarhet

Det skall ges goda förutsättningar för att driva och utveckla fastigheter och verksamheter i centrum

- Blandning av verksamheter bidrar till ett levande centrum

Social hållbarhet

Det skall ges goda förutsättningar att mötas i centrum, både i det offentliga rummet och i form av tillgång till såväl offentliga som kommersiella lokaler

- Tillgänglighet för alla i stadsmiljön
- Attraktiva bostäder skall finnas i centrum och antalet skall öka

*Olika verksamheter, aktiviteter och aktörer medverkar till att skapa
Ett hållbart centrum*

Styrning och genomförande

Kommunstyrelsen beslutade 2009-03-18 att ett förslag till utredningsdirektiv för centrumplanering skulle ligga till grund för arbetet med en strategi för utveckling av centrum och att ett styrdokument skulle arbetas fram. Det formella ansvaret lades hos byggnads- och trafiknämnden. Ledningsgruppen för planeringsfrågor utgör styrgrupp.

En projektgrupp har arbetat med centrumplaneringen. Den har bestått av Maria Tognolina, Leif Löf, Leif Carlsson, Elisabeth Linderoth och Lars Gustafsson; stadsbyggnadsförvaltningen, Susanne Nilsson och Torvald Brahm; kommunstyrelsens förvaltning, Christer Olsson; kultur- och fritidsförvaltningen, Jennie Andersson och Per-Gunnar Modigh; City Trollhättan, Susanna Essunger; Balder fastigheter samt Torbjörn Sjögren; Fastighetsägarna.

Avstämning av utredningsarbetet har skett vid byggnads- och trafiknämndens sammanträden samt till "Ledningsgruppen för planeringsfrågor".

Tidplan

Samrådsremiss mars - april 2010

Utställning februari - april 2011

Antagande i Kommunfullmäktige, prel. 4:a kv. 2011

Ekonomi

Efter kommunfullmäktiges beslut om antagande av styrdokumentet för centrumplanering, behöver de övergripande inriktningarna bearbetas av respektive ansvarig förvaltning och övriga intressenter samt nödvändiga medel avsättas i Mål- och resursplanen (MRP), budget och verksamhetsplaner etc.

Genomförande

Styrdokumentet skall enligt utredningsdirektivet utgöra underlag för arbete med detaljplaner och genomförande av angelägna projekt i centrum. Ansvarig nämnd/förvaltning bör få i uppdrag att vidare utreda och genomföra de projekt som prioriteras. Underlag för prioriterade projekt måste arbetas in i MRP och i ansvarig nämnds/förvaltnings budget.

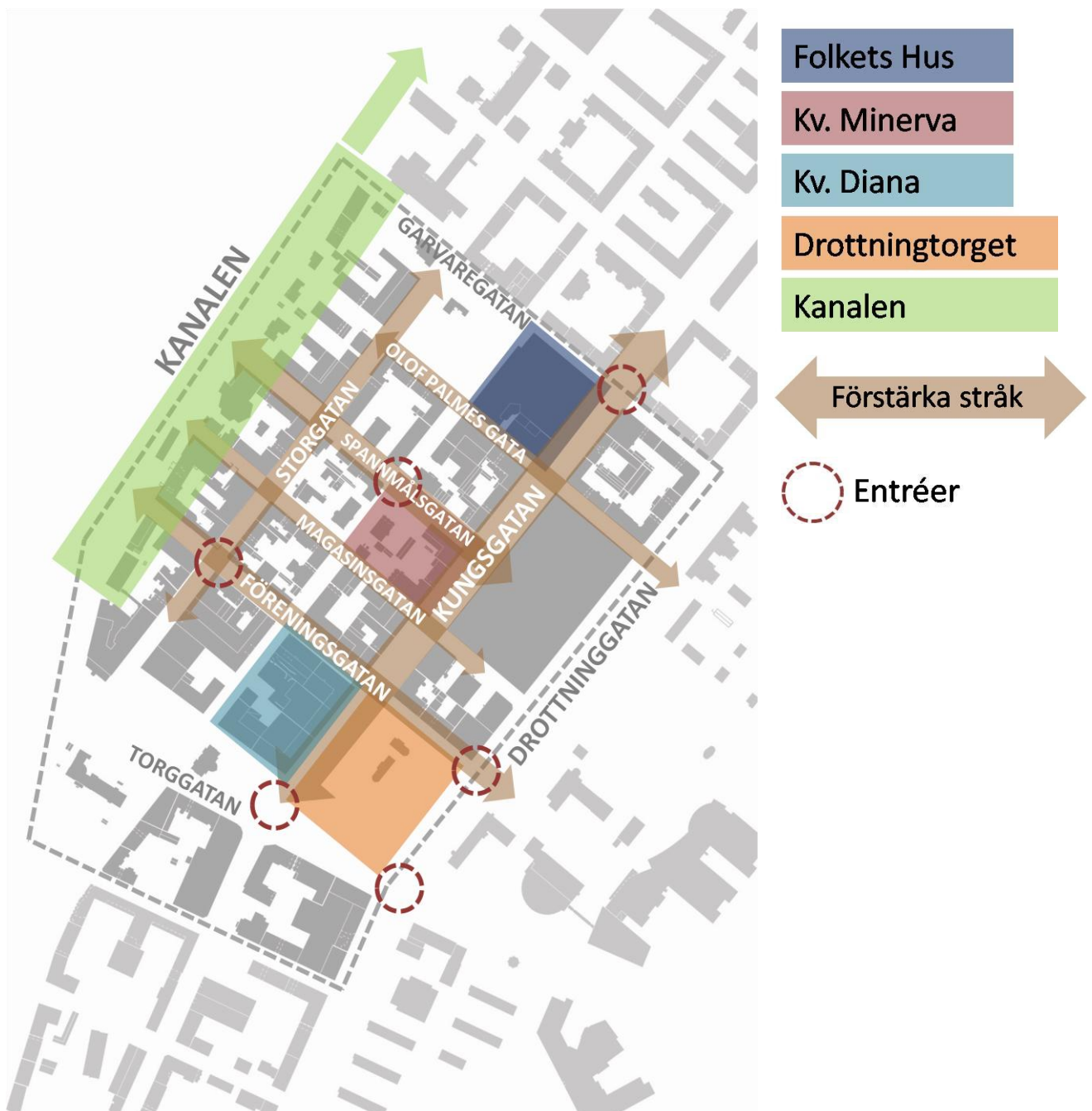
Kommande planprogram och detaljplaner har till syfte att mer i detalj pröva föreslagen markanvändning utifrån de krav plan- och bygglagen ställer på processen. Ett genomförande bedöms, i de fall detaljplaneprocess behövs, kunna ske 2012 och framöver.

Centrums utveckling och visioner

Vi vill att folk skall komma till centrum, trivas i centrum samt uppleva trygghet i centrum. Problemet idag är att det rör sig för lite människor i centrum. Detta skapar problem då handlarna har för få kunder, folklivet på gatan blir ringa och att centrum överlag uppfattas som en inte speciellt attraktiv vistelsemiljö.

För att motverka detta vill vi satsa på ett antal utvecklingsområden som har förutsättningar att fungera som målpunkter i centrum. Detta ger möjligheter till ett ökat flöde av människor.

Utöver de gemensamma åtgärderna är det av stor vikt att det kommersiella uttrycket i berörda fastigheter förstärks och vitaliseras.

Utvecklingsområden

- **Folkets hus**; Viktig aktör i centrum. Flera funktioner som starkt bidrar till centrumets attraktivitet. Biblioteket drar många besökare i olika åldrar, teater och konserter skapar ett flöde i centrum kvällstid och lunchservering och konferenser ger ett flöde under dagen.
- **Kv. Minerva**; Förutsättningar att förstärka den kommersiella knutpunkten i centrum i anslutning till Kungsgatan och Oden. En byggnation av kvarteret kan innehålla bostäder och/eller kontor i övre plan och kommersiella ytor i bottenplan.
- **Kv. Diana**; Förutsättningar att utvecklas till en målpunkt för kommersiella och/eller offentliga verksamheter. Läget vid Drottningtorget ger möjligheter till en ökad kontakt med det offentliga rummet och kollektivtrafiken. En ombyggnation av Drottningtorget bör även ge möjligheter till en tydligare entré till Gallerian.
- **Drottningtorget**; Torget upplevs idag av många som en oattraktiv plats, en yta man tar sig över på väg till gågatan eller till bussarna. Torget skulle vinna på att byggas om, en byggnad i sydvästra delen mot Torggatan kan fungera som en målpunkt i nära anslutning till kollektivtrafiken. En byggnad kan innehålla såväl allmänna som kommersiella funktioner.
- **Kanalen**; Närheten till kanalen är en stor kvalitet i centrum. Idag används kanalstranden till vistelse och promenader fina dagar. Man bör möjliggöra annan verksamhet än parkering utmed Strandgatans norra del genom att utveckla aktiviteter utmed kanalen, ex. kallbad.

Förstärkta stråk – ökade flöden

På de prioriterade stråken bör markbeläggning, fasader m.m. gestaltas på ett kvalitativt sätt. Uppehållsytor, ex. lekplats och sittbänkar skall prioriteras. Storgatans karaktär med blandat utbud av mindre butiker är viktig för att stärka stråken på framförallt Spannmålgatan och Föreningsgatan.

Entréer

För att skapa ett attraktivt och sammanhållet centrum är det inte bara områdets innehåll som är viktigt, utan även dess entréer och gränser. Entréer är platser som både fungerar som ingångar till centrum och som mötesplatser och bör därför framhävas mer genom åtgärder både i gatumiljö och på omgivande byggnader, ex. genom belysning eller liknande.

- **Kungsgatan – Garvaregatan**; Området kring Folkets hus och gågatans slut/start bör förstärkas.
- **Österlånggatan – Spannmålgatan**; Förutsättningar att bli en tydlig entré till centrum när kv. Minerva utvecklas.
- **Storgatan – Föreningsgatan**; Här är både Storgatans handelsutbud och kanalen nära.
- **Kungsgatan – Torggatan**; Tydlig entré till gågatan och torget ifrån söder. Viktig nod mellan trafikslag.
- **Drottninggatan – Föreningsgatan**; Viktig koppling mellan torget/centrum och Högscoleområdet.

Principer och målsättningar

Ett traditionellt centrum inrymmer en rad olika funktioner, som vi kallar centrumfunktioner eller centrumrelaterade verksamheter. Dessa kan sorteras in i följande grupper; bostäder, arbetsplatser, detaljhandel, service, kulturella verksamheter, nöjesverksamheter och funktion som turistattraktion. Arbetsplatser innebär i efterkrigstidens städer framför allt kontorsverksamheter (offentliga och privata) av olika slag, förutom arbetsplatser som sorterar under övriga grupper ovan. En annan viktig funktion som centrum har är att det fungerar som mötesplats, både i arbetsrelaterade och privata sammanhang. Förutsättningarna för en levande offentlig miljö är ett visst mått av täthet, förekomst av kommersiell och annan service, gärna boende samt en attraktiv fysisk utformning med bland annat rumsbildningar för möten. Detta är några av de viktigaste karaktärsdragen för ett traditionellt centrum.

Nedan följer ett antal principer och målsättningar för hur vi vill att centrum skall utvecklas och hur vi kan nå dit.

Bostäder

Ett ökat antal bostäder i centrumnära läge skulle ge ett ökat underlag för handel och ge förutsättningar för ett naturligt flöde av människor.

- Skapa fler attraktiva bostäder
- 2000 nya bostäder inom 1000 meter från Drottningtorget
- Bostadshus i centrum skall ha/möjliggöra butiksyta i bottenplan

Offentlig service

Vissa funktioner förväntar man sig att de lokaliseras i centrum, flera av dessa finns redan idag i centrum och så bör förbli.

- Folkets hus viktig aktör i centrum, konferensmöjligheter, teater m.m.
- Stadsbiblioteket
- Stadshuset, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassa, Skatteverket m.fl.

Det offentliga rummet

Hur invånarna konsumerar eller använder staden och dess rum har förändrats markant under det senaste århundradet. En effekt av förändringen är uppkomsten av mer eller mindre tydliga privata och offentliga rum i staden. De offentliga rummen/platserna där folk rör sig på gator, gårdar och torg i blandade verksamhetskvarter har på många håll utarmats. Viktiga mötesplatser för utbyte och kontaktskapande försvinner eller ersätts med privata inomhusmiljöer.

Stadens offentliga platser har mycket stor betydelse för intrycket av stadens miljö. För utvecklingen av hela staden är det viktigt att den gemensamma miljön i centrum är attraktiv. Företagare, fastighetsägare och myndigheter har ett gemensamt ansvar att förvalta stadsmiljön så att centrum ska kunna behålla och förstärka sin dragningskraft.

- Gaturummet skall vara tillgängligt och tryggt alla tider på dygnet och under alla årstider

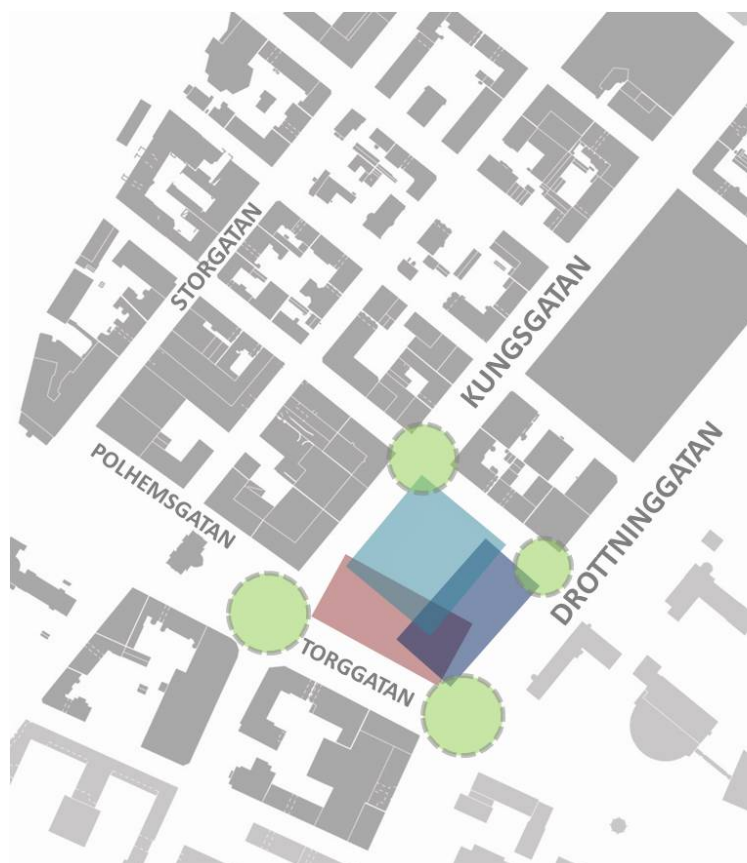
- Entréer till centrum skall gestaltningsmässigt stödja känslan av att man kommer in i Trollhättans centrum
- Utveckla uppehållsytor, ex. sittplatser, lekplats i anslutning till utvecklingsområden

Drottningtorget

Drottningtorget kan sägas vara hjärtat i centrum, det är här de viktiga stråken möts och här finns kollektivtrafiken för att ta sig vidare inom staden. Men torget är idag i behov av en upprustning.

- Torget skall vara en öppen plats för människors vistelse och inbjuda till aktivitet, ex. evenemang, torghandel eller isbana
- Kollektivtrafiken skall finnas kvar, knutpunkt för stadstrafiken. Resecentrums utveckling/ utbyggnad kan skapa förutsättningar för ett mindre "busstorg"
- Ny byggnad på torget kan innehålla såväl allmänna som kommersiella funktioner
- Koppling till kollektivtrafiken, nuvarande byggnader innehållande kiosk, gatukök och biljettförsäljning kan ersättas

Trollhättans Stad skulle förslagsvis kunna utlysa en arkitekttävling angående förändrad markanvändning, utformning och byggnation på Drottningtorget.

Dispositionsskiss

Busstorg

Byggnad

Torgyta

Entréer

Gestaltningsspörsmål

angående markarbeten och byggnadens utformning är mycket viktiga att belysa i kommande detaljplaneprocess och projektering. Hur entréerna till torget gestaltas och upplevs är också viktigt att tidigt uppmärksamma.

Trafikspörsmål kommer även att vara viktiga eftersom alla trafikslag möts i torgets sydöstra hörn; kollektivtrafik, biltrafik och gång- respektive cykeltrafik. Dessutom måste ytor för eventuella varuleveranser och parkeringsinfarter tidigt studeras.

Kungsgatan/Allén

Kungsgatan och Allén är idag handelns A-stråk – gågatedelen bör gestaltas så att det tydligare framgår att cyklister endast får vistas i området på gåendes villkor. T.ex. genom att planteringar, cykelställ m.m. som idag finns på var sida om allén, och därigenom medverkar till att skapa känslan av en cykelbana, istället placeras så att en naturlig passage tvärs över allén möjliggörs.

- Förstärka stråket genom en kvalitativ och genomtänkt markplanering och möblering
- Allén skall bevaras
- Vissa träd kan tas bort för att förstärka rumsbildning, entréer eller liknande
- Mindre byggnader kan tillåtas i allén

Parker/Grönstråk

Parkerna och grönstråken inom centrum kan utvecklas och nyttjas mer än idag. En utveckling/upprustning av Spikön och kanalområdet gagnar hela centrum då det är ett besöksmål och ett vistelseområde för många besökare och Trollhättebor. En koppling över Drottninggatan mot Maria Alberts park, i samband med ombyggnation av densamma, närmar högskoleområdet och centrum.

- Bevara och utveckla de gröna ytorna i centrum
- Koppling Maria Alberts park, Allén, Betty Backs park, Strandgatan, Spikön.

Trafik

En trafikutredning för centrala Trollhättan togs under 2005-2006 fram med syftet att ta fram trafiklösningar för Torggatan/Gärdhemsvägen och Drottninggatan som höjer trafiksäkerheten och ger gatorna en tilltalande stadsmässighet. Där förslås bl.a. att Drottninggatan smalas av till ett körfält i vardera riktningen. Detta skulle möjliggöra en cykelbana kan anläggas utefter Drottninggatan och att säkerheten därmed ökas för oskyddade trafikanter.

Allén och Kungsgatan – gågatedelen bör gestaltas så att det tydligare framgår att cyklister (samt biltrafik) endast får vistas i området på gåendes villkor. Detta förutsätter att en separat cykelbana byggs utmed Drottninggatan.

- Cykelbana längs med Drottninggatan
- Kungsgatan tydlig gågata
- Utöka gågatan till sidogator
- Österlånggatan matargata i enlighet med aktuella ombyggnadsplaner

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är mycket viktig för tillgängligheten till centrum. Många människor tar sig varje dag till och från Trollhättan centrum med kollektivtrafiken, och detta skapar ett viktigt flöde i centrum. Kollektivtrafiken är en tillgång i centrum och skall finnas kvar på Drottningtorget som komplement till ett utvecklat resecentrum. I samråd med Västtrafik får studeras hur stor yta som kan frigöras utan att påverka busstrafiken negativt. Uppskattningsvis kan ca 30 % av nuvarande busstorg frigöras.

- Kollektivtrafiken skall finnas kvar, knutpunkt för stadstrafiken

- Del av nuvarande yta för kollektivtrafiken kan frigöras

Parkering

Långtids- och boendeparkering bör huvudsakligen lokaliseras till parkeringshus eller garage. Gatumiljön bör framförallt användas för platser markerade för korttidsparkering.

- Långtids- och boendeparkering lokaliseras huvudsakligen till parkeringshus/garage
- Korttidsparkering på gator
- Tillgängliggöra större parkeringsytor i centrums närhet, ex. Klaffbron/Spikön, Högskolans parkering, Folkets park

Gestaltningsspörsmål

Stadens offentliga platser har mycket stor betydelse för intrycket av stadens miljö. För utvecklingen av hela staden är det viktigt att den gemensamma miljön i centrum är attraktiv. Företagare, fastighetsägare och myndigheter har ett gemensamt ansvar att förvalta stadsmiljön så att centrum ska kunna behålla och förstärka sin dragningskraft.

Trollhättans stadsrum karaktäriseras främst av dess rutnät. Gatorna är långa och relativt breda. Byggnaderna är runt fyra-fem våningar höga och bidrar till upplevelsen av centrummiljön. Allén ger gågatan en tydlig riktning, liksom kanalen ger Strandgatan sin karaktär.

För att skapa ett sammanhållet centrumområde och för att öka centrums attraktivitet, tillgänglighet och trygghet är det viktigt att centrummiljön gestaltas och möbleras på ett kvalitativt sätt.

Möbler i en stad är inte bara parkbänkar och bord. Det är även papperskorgar, pollare, cykelställ osv. som finns i staden och har en eller flera funktioner. Även konstverk och skyltar räknas till stadens möblering.

Skyltar som placeras i centrum skall vara tydliga i sin information. Antalet skyltar bör begränsas till ett minimum, ett gytter av skyltar och reklamlappar skapar ofta bara mer förvirring än klarhet och vägledning. I *Skyllpolicy för centrala Trollhättan*, antagen av byggnads- och trafiknämnden 2008, finns råd och riktlinjer för fasadskyltning.

Hela centrum behöver inte se likadant ut överallt, men det måste finnas en enhetlighet i stadsrummet så att man förstår var i staden man befinner sig. Centrum kan med fördel delas in i olika rum, med olika riktning, rörelse, skala, komposition etc., men man får inte tappa den sammanhållande kraften som finns i enhetlig möblering och en tydlig struktur.

Styrdokument för Centrumplanering

Arbetet för en trivsamt, tillgängligt och tryggt offentligt miljö skall för stadskärnans del präglas av liv och rörelse. Blandningen av butiker, boende, kontor, hantverk, kultur och nöjesliv gör stadskärnan unik med sina aktiviteter dag som kväll. Dess ställning som regionalt centrum skall stärkas och utvecklas parallellt med handelscentrat Överby till bådass och kommunens nytta. (Utdrag ur MRP 2008-2010).

Kommunstyrelsen beslutade 2009-03-18 att ett förslag till *Utredningsdirektiv för centrumplanering* skulle ligga till grund för arbetet med en strategi för utveckling av centrum och att ett styrdokument skulle arbetas fram. Det formella ansvaret lades hos byggnads- och trafiknämnden.

Det övergripande syftet med centrumplaneringen är att vi vill att folk skall komma till centrum, trivas i centrum samt uppleva trygghet i centrum.

Arbetet har resulterat i ett *Styrdokument för Centrumplanering* som skall utgöra underlag för arbete med detaljplaner och genomförande av angelägna projekt i centrum.

Styrdokumentet har sammanställts av Stadsbyggnadsförvaltningen genom en projektgrupp för centrumplanering. Ledningsgruppen för planeringsfrågor har utgjort styrgrupp för arbetet.